

Тетяна Гура

кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”, професорка кафедри педагогіки і психології
управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна; Харків, Україна;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2323-3440>;
E-mail: tatyana-gura@ukr.net

Лариса Грень

професорка, докторка наук з державного управління, Національний технічний
університет “Харківський політехнічний інститут”, професорка кафедри педагогіки і
психології управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна; Харків, Україна;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4466-6018>;
E-mail: mega_lgren@ukr.net

Олена Лапузіна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”, професорка кафедри педагогіки і психології
управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна; Харків, Україна;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8764-0251>;
E-mail: elapuzina@gmail.com

**САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА РИСА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ**

Анотація: в публікації висвітлено результати дослідження рівня самоорганізації у студентів, майбутніх соціальних працівників. Особлива увага приділена самореалізації особистості в освітньому середовищі. Визначено, що в основі досліджуваного явища лежать такі якості, як *відповідальність, дисципліна, ініціативність та вміння планувати свій час*. В статті охарактеризовано складові самоорганізації — мотивацію, цілепокладання та самодисципліну. Автори наголошують на значущості складових самоорганізації студентів, майбутніх соціальних працівників: студентському самоврядуванню; самостійній роботі; психологічній самоорганізації та соціальній активності. В статті висвітлена самореалізація, що передбачає збалансований і гармонійний розвиток різних аспектів особистості здобувача шляхом докладання адекватних зусиль, спрямованих на розкриття особистісного потенціалу. Авторами відмічено, що освітній процес сучасного закладу вищої освіти повинен актуалізувати зміну позиції здобувача з об'єкта навчання в активного і свідомого суб'єкта навчально-професійної діяльності, тобто необхідно створювати можливості для розвитку самоорганізації майбутніх соціальних працівників. В статті доведено, що самоорганізація це не одноразовий процес, а постійна робота над собою, ця навичка розвивається поступово, крок за кроком, і з часом стає частиною повсякденного життя.

Ключові слова: самоорганізація, майбутні соціальні працівники, заклад вищої освіти, мотивація, цілепокладання, самодисципліна, освітній процес.

© Тетяна Гура, Лариса Грень, Олена Лапузіна, 2026

Tetiana Hura

PhD in pedagogy, associate professor, National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, professor of the department of pedagogy and psychology of management of social systems of academician I. Zyazyun; Kharkiv, Ukraine;

E-mail: tatyana-gura@ukr.net

Larysa Hren

doctor in public management, full professor, National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, professor of the department of pedagogy and psychology of management of social systems of academician I. Zyazyun; Kharkiv, Ukraine;

E-mail: mega_lgren@ukr.net

Olena Lapuzina

PhD in pedagogy, associate professor, National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, professor of the department of pedagogy and psychology of management of social systems of academician I. Zyazyun; Kharkiv, Ukraine;

E-mail: elapuzina@gmail.com

SELF-ORGANIZATION AS AN IMPORTANT TRAIT OF FUTURE SOCIAL WORKERS

Abstract: the results of a study of a self-organization level among students, future social workers are highlighted in the publication. Special attention is paid to the self-realization of an individual in the educational environment. It has been determined that self-organization is based on such qualities as responsibility, discipline, initiative, and the ability to plan one's time. The components of self-organization such as motivation, goal setting, and self-discipline are described in the article. Special attention is paid to the following components of self-organization of students, future social workers: student self-government; independent work; psychological self-organization, and social activity. Self-realization, which involves the balanced and harmonious development of various aspects of the applicant's personality by making adequate efforts aimed at revealing personal potential is highlighted in the article. It is noted by the authors that the educational process of a modern higher education institution should actualize the change in the position of an applicant from an object of study to an active and conscious subject of educational and professional activity, that means the necessity to create opportunities for the development of self-organization of future social workers. It is proved in the article that self-organization is not a one-time process, but constant work on oneself, this skill develops gradually, step by step, and over time becomes a part of everyday life.

Key words: self-organization; future social workers; higher education institution; motivation; goal setting; self-discipline; educational process.

Tetiana Hura, Larysa Hren, Olena Lapuzina

An extended abstract of the paper on the subject of:
“Self-organization as an important trait of future social workers”

Problem setting. *In times of social and martial law in Ukraine, it is important to study political uncertainty, especially during youth self-organization, because it is the*

youth, thanks to their active life position and numbers, that are the driving force of national social thought. It is student youth in particular that has certain influence on social consciousness, precisely because they already have a certain amount of knowledge and experience, and also, due to a different style of obtaining education, have a greater level of independence. This allows young people to create organizations according to their ideas, as well as participate in regulating the club and organizations activities in which they act as members. By studying the activities of student organizations, one can understand that they have a certain influence on the political and social situation in Ukraine. Therefore, self-organization is a necessary trait in achieving success for a future social worker.

Recent research and publications analysis. The connection of the identified topic is associated with important scientific and practical tasks on the issues of social leadership of the Pedagogy and Psychology of Social Systems Management Department named after Academician I. A. Zyazyun of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", developed within the framework of the scientific budget theme "Development of a methodology for developing the leadership potential of the national humanitarian, technical and managerial elite in the information society" (01.01.2015–31.12.2017, No. 0115U000520), the International Scientific Project TEMPUS "Education for Leadership, Intelligence and Talent Development" [2014–2017], the International Grant "Program for Developing the Leadership Potential of Universities of Ukraine" — Leadership Foundation for Higher Education, which was organized by the British Council in Ukraine in partnership with the Institute of Higher Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. (January 2018–March 2019), initiative topic of the Department of Pedagogy and Psychology of Social Systems Management named after Acad. Zyazyun I. A. "Development of leadership competencies of

higher education applicants in the system of improving the quality of their training" No. DR 0124U004395 (10.2024–12.2027)

The theoretical and methodological basis of the study is the results of scientific research by domestic and foreign scientists. Modern Ukrainian researchers M. Hrynyova, S. Hryshchenko, Yu. Karalash, T. Kyrychenko, A. Kolupaeva, I. Melnyk, O. Melnyk, I. Gorovenko, O. Petrenko, L. Savchuk, I. Seryoghina, N. Chopyk, O. Musienko, O. Fert, V. Chaika focus their scientific efforts on studying the problem of self-regulation and self-organization of primary school children. General mechanisms of personality self-regulation are considered in the works of M. Hrynyova and T. Kyrychenko, who investigate the development of self-control as a key factor in effective learning. The formation of self-organization skills is the subject of research by the author V. Chayka, who emphasizes the psychological aspects of self-organization, while O. Melnyk and I. Gorovenko investigate the impact of self-regulatory disorders on the academic achievements of schoolchildren. Self-organization of educational activities was studied by S. Amirova, V. Areshonkov, G. Gmizina, O. Ishkov, O. Knyazeva, G. Kogan, S. Kulnevich, V. Lvovich, T. Novachenko, N. Rybakova, Ya. Ustinova, S. Sheveleva, and others. Bekh V., Krokhmal N., Nesterenko G. considered the self-regulation of the country's social organism. Ganaba S. drew attention to self-organization as a competence. Gotsalyuk A. was keen on interest as a factor in the self-organization of culture; she also highlighted in her works the features of the self-organization of culture in the modern paradigm of Ukrainian culture, and considered self-organization as an indicator of the effectiveness of education. Korotkevich K. investigated the concept of self-organization of learning in the context of self-organization of future teachers of choreographic disciplines professional training. Tulenkov M. examined the essence

and relationship of the “organization”, “self-organization” and “management” concepts. Among foreign scientists, the features of self-organization were of interest to R. Berkeley, S. Bony, E. Locke, G. Latham, G. Kuh, P. Umbach, G. Haken, D. Shank, and others.

Paper objective. *The objectives of our research are to study the process of self-organization. In accordance with the stated goal, the main task of the research is to study the features of future social workers self-realization.*

Paper main body. *In order to identify the level of self-organization features in students, future social workers, in the fall semester of the 2025/2026 academic year, an online study was conducted at NTU “KhPI” in student groups SGT-425ab and SGT-1125 during the teaching of the discipline “Introduction to the specialty (introductory practice)”. 56 students participated in the study. First of all, we tried to find out whether students understand what youth self-organization is. To this end, several options for communities were presented, not all of which are forms of self-organization. The survey revealed that students are not aware of the possibilities of their own development through self-organization of their activities, and students do not show real interest in existing youth organizations.*

Then we examined in more detail the concept, functions, and components of self-organization. Self-organization is the ability of a person or group of people to independently organize and direct their activities without external control or guidance. Self-organization is based on such qualities as responsibility, discipline, initiative, and the ability to plan your time. Developing self-organization skills makes it possible to become productive, reduce stress levels, and improve your quality of life.

Self-organization as a psychological phenomenon includes motivation, goal setting, and self-discipline. Motivation is a fundamental component of self-organization, because it reveals why a person decides to act,

set goals, and achieve them. Thus, motivation is an integral part of self-organization, as it involves initiative, direction, resilience, and satisfaction from activity. One of the components of self-organization is goal setting. This process is especially important for young students, who are at the stage of personality formation and determining life goals. Therefore, goal setting is the process of determining a desired outcome and developing a specific plan to achieve it, and it is an important aspect of self-organization, which makes it possible to structure activities by focusing on achieving a specific goal, which also improves self-discipline and self-regulation in general. Self-discipline is a person's ability to control their thoughts, emotions, and behavior to achieve their goals. In the context of self-organization of student youth, it is a key factor that ensures systematic actions, resistance to distraction, and the ability to complete the work begun, despite difficulties or temporary loss of motivation. This is especially important now, as modern social workers often face numerous challenges, such as information overload, social pressure, or lack of experience in managing their own time. In such conditions, self-discipline provides the following opportunities: to adhere to an action plan — in particular, when the desire to act disappears, discipline ensures consistency in achieving goals; to overcome procrastination and focus on completing tasks instead of postponing them for later; to cope with distractions — in conditions of constant influence of social networks or other external stimuli, self-discipline allows you to maintain focus on priorities; to regulate emotions, which will ensure calm and productivity even in stressful situations. For future social workers, this process is especially important, since during this period of their lives, personality formation occurs, values are formed, successes begin, and skills for effective social action are developed. Self-organization of future social workers is an independent activity, initiative, and

management of students, aimed at solving issues of study, life, leisure, and protection of their own interests.

Conclusions of the research. Based on our research, we have reached the following conclusions:

1. Self-realization of the individual in the educational environment is the development of the applicant's readiness for self-development, as a manifestation of aptitudes and opportunities. Self-realization is associated with humanistically oriented education, a holistic approach to personal development.

2. Self-organization is based on such qualities as responsibility, discipline, initiative, and the ability to plan your time. Self-organization allows you to independently structure your life, manage time, resources, and energy to achieve personal goals without external coercion. This is a process in which a person takes responsibility for their tasks, sets priorities, plans steps to accomplish them, and follows the outlined plan in a disciplined manner.

3. Self-organization as a psychological phenomenon includes motivation, goal setting, and self-discipline. Motivation is a fundamental component of self-organization, because it reveals why a person decides to act, set goals, and achieve them. Goal setting is the process of identifying a desired outcome and developing a specific plan to achieve it. In the context of student

youth self-organization, self-discipline is a key factor that ensures systematic actions, resistance to distraction, and the ability to complete the work begun, despite difficulties or temporary loss of motivation.

4. Student self-organization is a form of student self-government, which includes active participation in the life of a higher education institution (HEI), the ability to organize one's own study time for self-development, as well as the realization of creative potential. The main components of student self-organization are: student self-government; independent work; psychological self-organization and social activity.

5. Self-realization involves the balanced and harmonious development of various aspects of the applicant's personality through adequate efforts aimed at revealing personal potential. The educational process of a modern higher education institution must actualize the change in the position of the applicant from an object of study to an active and conscious subject of educational and professional activity, that is, the importance of forming opportunities for self-organization of learning for applicants is increasing.

6. Self-organization is not a one-time process, but constant work on yourself. This skill develops gradually, step by step, and over time becomes a part of everyday life.

The prospect of further exploration in this direction lies in the formation of self-realization of future social workers.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В часи соціальної та політичної невизначеності, особливо під час воєнного стану в Україні, досліджувати самоорганізацію молоді важливо, адже вона, завдяки своїй активній життєвій позиції та чисельності, є рушієм національної соціальної думки. Особливий вплив на соціальну свідомість має студентська молодь, тому, що вона вже має певний багаж знань і досвіду, а також

завдяки іншому стилю здобування освіти має більший рівень самостійності. Це дозволяє молоді створювати організації, згідно зі своїми ідеями, а також брати участь у врегулюванні діяльності клубів та організацій, де вони діють на правах членів. Вивчаючи діяльність студентських організацій, можна зрозуміти, що вони мають певний вплив на політичну та соціальну ситуацію в Україні [17]. Таким чином, самоорганізація є необхідною рисою в досягненні успіху для майбутнього соціального працівника.

Зв'язок визначеної теми пов'язаний із важливими науковими та практичними завданнями щодо проблематики соціального лідерства кафедр педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. Зязюна І. А. Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, розробленими в рамках наукової бюджетної теми “Розробка методології розвитку лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти в інформаційному суспільстві” (01.01.2015–31.12.2017, №0115U000520), Міжнародного наукового Проєкту TEMPUS “Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту” [2014–2017 pp], Міжнародному гранті “Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України” — Leadership Foundation for Higher Education, яка була організована Британською Радою в Україні в партнерстві з Інститутом вищої освіти НАПН України. (січень 2018–березень 2019), ініціативної теми кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. А. Зязюна “Розвиток лідерських компетентностей здобувачів вищої освіти в системі підвищення якості їх підготовки” № ДР 0124U004395 (10.2024–12.2027 pp.).

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв’язання цієї проблеми і на які спирається автор. Теоретико-методологічну основу роботи становлять результати наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Сучасні українські дослідники М. Гриньова, С. Грищенко, Ю. Каралаш, Т. Кириченко, А. Колупаєва, І. Мельник, О. Мельник, І. Горовенко, О. Петренко, Л. Савчук, І. Серьогіна, Н. Чопик, О. Мусієнко, О. Ферт, В. Чайка зосереджують свої наукові зусилля на вивченні проблеми саморегуляції та самоорганізації дітей молодшого шкільного віку. Загальні механізми саморегуляції особистості розглядаються у працях М. Гриньової та

Т. Кириченко, які досліджують розвиток самоконтролю як ключового чинника ефективного навчання. Формування навичок самоорганізації є предметом досліджень автора В. Чайка, де наголошено на психологічних аспектах самоорганізації, а О. Мельник та І. Горовенко досліджують вплив саморегуляційних порушень на академічні досягнення школярів [8; 11–13; 16; 22–25]. Самоорганізацію освітньої діяльності досліджували С. Амірова, В. Арешонков, Г. Гмизіна, О. Ішков, О. Князева, Г. Коган, С. Кульневич, В. Львович, Т. Новаченко, Н. Рибаківа, Я. Устинова, С. Шевелева та інші [3; 20–22].

Бех В., Крохмаль Н., Нестеренко Г. розглядали саморегуляцію соціального організму країни. Ганаба С. звернув увагу на самоорганізацію як компетентність. Гоцалюк А. зацікавилася інтересом як фактором самоорганізації культури, вона також висвітлювала в своїх роботах особливості самоорганізації культури в сучасній парадигмі Української культури, розглядала самоорганізацію як показник ефективності освіти. Короткевич К. досліджував поняття самоорганізації навчання у контексті самоорганізації професійної підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін. Туленков М. розглядав сутність і співвідношення понять “організація”, “самоорганізація” і “управління” [3–7; 10; 14; 18; 26]. Серед зарубіжних вчених особливості самоорганізації цікавили Р. Берклі, С. Боні, Е. Локка, Г. Латхема, Г. Куха, П. Умбаха, Г. Хакена, Д. Шанка та інші [2; 15; 27–30].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Високий рівень турбулентності безпекового освітнього середовища за сучасних умов, з одного боку, а з іншого — суттєві зміни традиційного формату навчання (вимушений перехід на онлайн/змішану форми навчання) потребує значної самоорганізації студентів гуманітарних

спеціальностей, зокрема у майбутніх соціальних працівників. Самоорганізація надає майбутнім соціальним працівникам можливість ефективно адаптуватися до кризових непередбачуваних змін в освітньому середовищі та допомагає подолати велику кількість пов'язаних із цим стрес-факторів. Проте у складних умовах воєнного стану успішна навчальна діяльність здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від належно сформованої самоорганізації своєї навчальної діяльності. Тому потребує детального вивчення проблема самоорганізації освітнього процесу як вагомий фактор успішної навчальної діяльності майбутніх соціальних працівників у змінених умовах освітнього середовища.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою нашого дослідження є вивчення процесу самоорганізації. Відповідно до зазначеної мети, основним завданням дослідження є вивчення особливостей самореалізації майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. З метою виявлення рівня особливостей самоорганізації студентів, майбутніх соціальних працівників у осінньому семестрі 2025/2026 навчального року Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” було проведено он-лайн дослідження у студентських групах СГТ–425аб та СГТ–1125 під час викладання дисципліни “Вступ до спеціальності (ознайомча практика)”. У дослідженні взяли участь 56 здобувачів. Передусім, ми намагалися з’ясувати, чи розуміють студенти, що таке самоорганізація молоді. З цією метою були наведені декілька варіантів спільнот, серед яких не всі є формами самоорганізації. Найбільша кількість студентів (41 студент) позначила варіант студентського парламенту, що склало 74 % від загальної кількості студентів; а також студентської

сім’ї (32 студенти), що склало 57 %, що не є правильним прикладом; групу плетіння сіток для ЗСУ вибрали 30 студентів (53 % від загальної кількості студентів). Вартим уваги є той факт, що 21 студент (38 % від загальної кількості респондентів), формою самоорганізації студентів вважають академічну групу, що, так само, як і студентська сім’я, є принципово неправильним. Отже, 54 студенти, що складає 96 % від загальної кількості респондентів, не розуміє змісту дефініції “самоорганізація”. Щодо обізнаності з молодіжними організаціями, 36 студентів (65 % респондентів) зазначають, що мають знайомих, які задіяні або зацікавлені в громадських молодіжних організаціях, а 18 студентів (32 % від загальної кількості студентів) задіяні в них. Майже 35 студентів, що складає 62 % від загальної кількості респондентів, дізнаються про молодіжні організації завдяки їхній діяльності. Це може свідчити про популярність серед студентів різних форм самоорганізації молоді. Неочікуваним виявився розподіл відповідей з питання “Які організації мають більшу популярність серед студентів?”. Опитування показало, що творчі організації є більш популярними, ніж волонтерські (33 студенти — 58.8 % від загальної кількості студентів, проти 23 студентів — 41 % усіх респондентів). Це може бути зумовлено високою відповідальністю та обмеженням власної свободи у волонтерських організаціях. Проте особистісна свобода, як відомо, є пріоритетною цінністю для більшості студентів. Одним із завдань опитування було з’ясувати мотиви самоорганізації сучасних здобувачів. Відповіді студентів щодо такої мотивації корелюються з попереднім твердженням про цінність особистісної свободи. Розподіл відповідей вказує, що найчастіше таким мотивом стає бажання саморозвитку та пошук односторонніх. Тобто, основні мотиви мають явно виражений егоцентричний характер. І лише на третьому місці судження про

бажання зробити щось корисне для інших. Після цього за ступенем дієвості запропоновані варіанти мотивів розподілені таким чином: кар'єрні інтереси, змістовне дозвілля, уникання самотності, прагнення бути причетним до долі країни, прагнення справедливості.

Найдієвішим засобом самоорганізації сучасної молоді респонденти вважають соціальні мережі, що цілком передбачувано, так зазначили 47 студентів, що складає 82 % від загальної кількості респондентів. Також дієвими чинниками самоорганізації респонденти вважають молодіжні компанії, де відбувається безпосереднє спілкування молоді, та популяризацію молодіжними організаціями своєї діяльності.

Психологічною особливістю самоорганізації сучасної студентської молоді можна вважати виявлену низьку цінність спілкування з авторитетними лідерами організацій (це п'ята позиція із шести обраних). Можна припустити, що це зумовлено низьким рівнем довіри до визнаних лідерів на тлі низького рівня добробуту та соціальної стабільності для більшості молоді. Одним із завдань дослідження було з'ясування того, яка частина студентів готова вкладати власні матеріальні ресурси, зокрема кошти, у діяльність організацій. По-перше, було виявлено, що в уявленні респондентів немає прямої залежності між матеріальними статками молоді людини та її участю у волонтерській чи творчій організації. Можливо, саме тому, при значній популярності молодіжних організацій серед студентів, 11 студентів (20 %) не готові витратити власні кошти на підтримку молодіжного об'єднання чи навіть на власний розвиток у такому об'єднанні. Більша частина респондентів — це 36 студентів, що складає 65 % від загальної кількості студентів, готові витратити до 10 % власного доходу (що цілком передбачувано). А 17 студентів (30 %) готові поділитися своїми статками

заради самоорганізації молоді. Отже, 30 % — це межа для сучасних студентів щодо витрат на користь молодіжних об'єднань, в яких молодь бачить власний розвиток. Студентам було поставлено контрольне запитання щодо їхньої обізнаності з діяльністю молодіжних організацій, які функціонують у Харкові, в Україні та світі. З'ясовано, що 18 респондентів, що складає 32 % від загальної кількості опитаних, не можуть назвати жодної молодіжної організації, яка утворена самими студентами. Отже, при усвідомленні можливості власного розвитку через діяльність у молодіжних організаціях студенти не виявляють реального інтересу до вже існуючих молодіжних організацій. Із іншого боку, відповіді на це питання підтвердили, що організації творчого характеру є більш популярними серед студентів, ніж волонтерські. Результати опитування засвідчили, що третина респондентів (32 %, 18 осіб) не володіє інформацією про діяльність молодіжних об'єднань. Решта опитаних (68 %, 32 особи) певною мірою обізнані з їхньою роботою, а отже, знають про діяльність тих чи інших молодіжних організацій. Щодо участі в заходах молодіжних організацій, картина менш оптимістична: зовсім не беруть участі ні у волонтерській, ні в творчій діяльності від 26 до 28 студентів, що складає від 47 % до 50 % від загальної кількості опитаних відповідно. У волонтерських організаціях активними членами є 4 студенти (8 % опитаних), у творчих — 8 респондентів (15 % опитаних). Найчисленнішою групою респондентів є ситуативні учасники молодіжних ініціатив. Зокрема, у творчих заходах їхня частка становить 36 % (20 осіб), тоді як у волонтерських цей показник зростає до 44 % (25 осіб). Це можна пояснити тим, що волонтерська діяльність є більш значимою сьогодні для українського суспільства, відповідно, більш соціально підтримуваною. В той же час, більший відсоток постійної участі у творчих заходах

засвідчує вже заявлену раніше егоцентричність сучасної молоді, оскільки саме саморозвиток є метою участі в таких проєктах.

Щоб виявити лідерські амбіції сучасних студентів та їх зацікавленість і обізнаність в окремих галузях молодіжної самоорганізації, було запропоновано уявити себе молодіжним лідером та обрати напрямок діяльності. Найбільш привабливим для студентського лідерства виявився творчий напрямок — 15 студентів, що склало 27 % від загальної кількості студентів; друге місце поділили позиції “Власний варіант” та “Допомога ЗСУ”, що демонструє соціальну відповідальність та громадянську свідомість студентської молоді. Третя позиція — допомога тваринам. Це засвідчує високий рівень екологічної свідомості та відповідальності молоді перед світом природи, демонструє орієнтацію на сучасні європейські цінності. Четверта позиція — студентська наукова спілка. Невисокий рейтинг наукового лідерства серед студентів, можливо, зумовлений невизначеністю власного майбутнього в країні, де йде війна. Не зважаючи на значну кількість студентських наукових програм, проєктів, конференцій, спілок, цей напрямок самоорганізації студентської молоді, на жаль не є пріоритетним. Тільки 3 студенти, що склало 6 % від загальної кількості опитаних відмовилися б від пропозиції такого лідерства. Причинами такої позиції можуть бути: непевненість у своїх лідерських якостях та навичках, високий рівень стресу на тлі війни та завантаженості освітнім процесом, небажання брати на себе “зайву” відповідальність.

Сучасна студентська молодь є досить амбітною та готовою до лідерства у молодіжних організаціях, але в неї нерозвинені навички самоорганізації. Тому необхідним є впровадження знань серед сучасної студентської молоді про самоорганізацію в освітньому середовищі.

Розглянемо детальніше поняття, функції та складові самореалізації.

Самоорганізація — це здатність людини або групи людей самостійно впорядковувати та спрямовувати свою діяльність без зовнішнього контролю або керівництва. В основі самоорганізації лежать такі якості, як *відповідальність, дисципліна, ініціативність та вміння планувати свій час*. Цей процес дає змогу реалізувати цілі, вирішувати питання за рахунок власних ресурсів і зусиль. Розвиток навичок самоорганізації дає можливість стати продуктивним, знизити рівень стресу та підвищити рівень життя. Самоорганізація себе дає змогу самостійно структурувати власне життя, керувати часом, ресурсами та енергією для реалізації особистих цілей без зовнішнього примусу. Це процес, за якого людина бере на себе відповідальність за свої завдання, визначає пріоритети, планує кроки для їхнього виконання і дисципліновано слідує наміченому плану. Це вірний спосіб як самоорганізувати себе. Розвиток навичок самоорганізації потребує часу, дисципліни та регулярної практики. Цей процес можливий, якщо людина ставить конкретні цілі, планує свій час, встановлює пріоритети, використовує тайм-менеджмент, розвиває самоконтроль і дисципліну, аналізує результати [19].

Самоорганізація як психологічний феномен охоплює три ключові компоненти: мотивацію, цілепокладання та самодисципліну. Мотивація виступає фундаментальним базисом цього процесу, визначаючи інтенсивність і спрямованість дій особистості. Як сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, вона не лише ініціює активність, а й забезпечує її сталість на шляху до досягнення поставлених цілей.

В контексті самоорганізації, мотивація виконує кілька ключових функцій:

1. Ініціює дію — це допомагає зробити перший крок до організації власного часу чи ресурсу.

2. Спрямовує зусилля на те, щоб мотивація була готова будувати конкретний напрямок дій, забезпечувати фокус на пріоритетних завданнях. У самоорганізації ця функція особливо важлива.

3. Регулює інтенсивність зусиль (зокрема темпи виконання завдання та міру залученості в процес).

4. Підтримує активність (персеверацію) — ця функція забезпечує збереження стійкості досягнення цілей, навіть у випадку труднощів чи невдач. У контексті самоорганізації мотивація підтримує стійкість до зовнішніх перешкод і здатність адаптуватись до соціальних вимог.

5. Розвиває саморефлексію, що дає можливість аналізувати власні дії, опрацьовувати помилки та покращувати ефективність процесу [15].

Отже, мотивація виступає невід'ємною частиною самоорганізації, оскільки забезпечує ініціативність, цілеспрямованість та емоційну стійкість індивіда. Розуміння цих функцій є підґрунтям для ефективного тайм-менеджменту та раціонального розподілу внутрішніх ресурсів.

Одним із компонентів самоорганізації є цілепокладання. Особливо важливий цей процес для студентської молоді, яка знаходиться на етапі становлення особистості та визначення життєвих орієнтирів. Цей процес охоплює усвідомлений вибір пріоритетів, їхню вербалізацію та розробку стратегій реалізації, що стає основою для продуктивного життєвого проектування. Отже, цілепокладання — це процес визначення бажаного результату та розробка конкретного плану для його досягнення. У контексті самоорганізації студентської молоді воно виконує кілька важливих функцій:

1. Надає напрямок діяльності, тому молодь, яка здатна поставити чіткі цілі, краще усвідомлює, на що саме слід витратити ресурси.

2. Сприяє мотивації, зокрема усвідомленню завершеної мети, що формує внутрішній мотив та стимулює активність.

3. Допомогає структурувати час. Це означає, що треба ставити чіткі цілі, які дають можливість уникати хаосу в повсякденній діяльності.

Отже, цілепокладання є важливим аспектом у самоорганізації, воно дає можливість структурувати діяльність, за рахунок концентрації на досягненні певної цілі, що також поліпшує самодисципліну та саморегуляцію в цілому.

Третім засадничим аспектом самоорганізації є самодисципліна — здатність особистості до вольової регуляції думок, емоцій та поведінкових патернів задля реалізації визначених цілей. У контексті самоорганізації студентської молоді вона виступає ключовим чинником, який забезпечує систематичність дій, стійкість до відволікання і здатність завершувати розпочату справу, незважаючи на труднощі чи тимчасову втрату мотивації [2].

Це особливо важливо зараз, оскільки сучасні соціальні працівники часто стикаються з численними викликами, такими, як перевантаженість інформацією, соціальний тиск чи брак досвіду керування власним часом. У таких умовах самодисципліна забезпечує наступні можливості:

1. Дотримуватись плану дій — зокрема, коли бажання діяти зникає, дисциплінованість забезпечує послідовність у досягненні цілей.

2. Подолати прокрастинацію, зосередитися на виконанні завдань замість відкладання їх на потім, що входить до основ ефективної самоорганізації.

3. Справлятися з відволіканнями — в умовах постійного впливу соціальних мереж чи інших зовнішніх подразників самодисципліна дозволяє зберегти фокус на пріоритетах.

4. Регулювати емоції, що забезпечить спокій і продуктивність навіть

у стресових ситуаціях. Як говорять британці, “Бережи порядок, і порядок збереже тебе”. Таким чином, саме самодисципліна формує успішну особистість майбутнього соціального працівника, адже дозволяє розкрити потенціал та концентрувати зусилля для досягнення мети [2]. В результаті такого розгляду психологічних особливостей самоорганізації можна стверджувати, що вона є здатністю людини самостійно планувати, структурувати та реалізовувати діяльність для досягнення певних цілей, використовуючи наявні ресурси й час. Для майбутніх соціальних працівників цей процес є особливо важливим, оскільки в цьому періоді їхнього життя відбувається становлення особистості, формуються цінності, розпочинаються успіхи та напрацьовуються навички ефективних соціальних дій.

Самоорганізація майбутніх соціальних працівників — це самостійна діяльність, ініціатива та управління студентів, спрямована на вирішення питань навчання, побуту, дозвілля та захисту власних інтересів. Це форма студентського самоврядування, яка включає активну участь у житті закладу вищої освіти (ЗВО), вміння організувати власний навчальний час для саморозвитку, а також реалізацію творчого потенціалу. Основні складові самоорганізації студентів:

– Студентське самоврядування — це система виборних органів, що репрезентують інтереси молоді, взаємодіють з адміністрацією ЗВО, ініціюють заходи та створюють умови для розвитку лідерського потенціалу.

– Самостійна робота, яка передбачає навчальну діяльність, яку студент планує та виконує самостійно під методичним керівництвом викладача для засвоєння отриманих знань та вмінь.

– Психологічна самоорганізація, яка полягає в тому, що виробляється у здобувача навичка керування власним

часом, мотивацією та навантаженням для досягнення цілей навчання.

– Соціальна активність, яка полягає в тому, що студент активно бере участь у роботі гуртків, волонтерській діяльності, наукових товариствах та інших неформальних структурах [17].

Самоорганізація в освітньому середовищі — це здатність учасників (учнів, студентів) самостійно впорядковувати свою навчальну діяльність, планувати час, ставити цілі та контролювати результати, яка є ключовою компетентністю для формування професійних якостей. Вона передбачає перехід від зовнішнього контролю до внутрішньої мотивації, роботи над помилками та розвитку саморегуляції [9].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На основі проведеного нами дослідження ми дійшли наступних висновків:

– Самореалізація особистості в освітньому середовищі — це розвиток готовності особистості здобувача до саморозвитку як прояву задатків і можливостей. Самореалізація пов'язана з гуманістично орієнтованою освітою, цілісним підходом до розвитку особистості.

– В основі самоорганізації лежать такі якості, як *відповідальність, дисципліна, ініціативність та вміння планувати свій час*. Самоорганізація себе дає змогу самостійно структурувати своє життя, керувати часом, ресурсами та енергією для реалізації особистих цілей без зовнішнього примусу. Це процес, за якого людина бере на себе відповідальність за свої завдання, визначає пріоритети, планує кроки для їхнього виконання і дисципліновано слідує наміченому плану.

– Самоорганізація як психологічний феномен включає: мотивацію, цілепокладання та самодисципліну. Мотивація є фундаментальною складовою самоорганізації, адже саме вона розкриває,

чому людина вирішує діяти, ставити цілі та реалізовувати їх. Цілепокладання — це процес визначення бажаного результату та розробка конкретного плану для його досягнення. У контексті самоорганізації студентської молоді самодисципліна виступає ключовим чинником, який забезпечує систематичність дій, стійкість до відволікання і здатність завершувати розпочату справу, незважаючи на труднощі чи тимчасову втрату мотивації.

– Самоорганізація студентства — це форма студентського самоврядування, яка включає активну участь у житті закладу вищої освіти (ЗВО), вміння організувати власний навчальний час для саморозвитку, а також реалізацію творчого потенціалу. Основними складовими самоорганізації студентів є: студентське самоврядування; самостійна робота; психологічна самоорганізація та соціальна активність.

Список літератури:

1. Бех В. П., Крохмаль Н. В., Нестеренко Г. О. Саморегуляція соціального організму країни : монографія. Київ : НПУ ім. М. Драгоманова, 2010. 652 с.

2. Боні С. Самоменеджмент для студентів. *Практичні поради*. London : Routledge, 2015. 88 с.

3. Ганаба С. Самоорганізація як компетентність: поворот до особистісно-орієнтованої освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. № 1 (24). Хмельницький : НАДПСУ, 2021. 456 с.

4. Гоцалюк А. А. Інтерес як фактор самоорганізації культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*. Київ, 2018. № 3. С. 16–20.

5. Гоцалюк А. А. Самоорганізація культури: сучасна парадигма. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Рівне : РДГУ, 2018. Вип. 25. С. 181–186.

– Самореалізація передбачає збалансований і гармонійний розвиток різних аспектів особистості здобувача шляхом докладання адекватних зусиль, спрямованих на розкриття особистісного потенціалу. Освітній процес сучасного ЗВО повинен актуалізувати зміну позиції здобувача з об'єкта навчання в активного і свідомого суб'єкта навчально-професійної діяльності, тобто зростає значення формування можливостей самоорганізації учіння здобувачів.

– Самоорганізація це не одноразовий процес, а постійна робота над собою. Ця навичка розвивається поступово, крок за кроком, і з часом стає частиною повсякденного життя.

– *Перспективою подальших розвідок у даному напрямку є методи та технології формування самореалізації майбутніх соціальних працівників.*

6. Гоцалюк А. А. Роль саморегулювання у формуванні інноваційної культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*. Київ, 2018. № 2. С. 6–10.

7. Гоцалюк А. Самоорганізація освітнього середовища як показник ефективності освітняла гоцалюк. *Вища освіта України*. Київ, 2024. № 1 URL: <http://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/218/177>.

8. Гриньова М. Саморегуляція. Полтава : АСМІ, 2008. URL: <https://studfile.net/preview/10018458/>.

9. Давидова О. В. Саморегуляція та самоорганізація у молодших школярів із розладом дефіциту уваги та гіперактивності: єдність процесів. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/31_60_2025/admin/Bulletin_31_60_sciences_Social_and_Behav_Manag_Admin_Oksana%20Davydova.pdf.

10. Долинська Л. В, Пенькова О. І. Самореалізація особистості як соціально-психологічний феномен. *Науковий часопис*

- НПУ ім. М. Драгоманова. 2016. Вип. 3. С. 18–25.
11. Каралаш Ю. Самоорганізація нації як подолання рудиментів посттоталітарної ментальності. *Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю*. Львів, 2020, С. 517–520.
12. Кириченко Т. В. Психологічний зміст саморегуляції особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Т. 1, вип. 3, С. 82–87.
13. Колупаєва А, Савчук Л. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Київ, 2011. URL: <https://psychology.in.ua/wp-issn-3041-1858>.
14. Короткевич К. Поняття самоорганізації навчання у контексті самоорганізації професійної підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін. *Молодь і ринок*. 2020. № 3–4. С. 162–168.
15. Локк Е. А., Латхем Г. П. Теорія постановки цілей та виконання завдань. *Енглудські скелі*, Нью-Джерсі: Прентіс Холл, 1990. URL: <https://coach-school.org/blog/lokk-ua#:~:text=>
16. Мельник І. С., Горовенко І. С. Підготовка вихователів до організації розвивального середовища для дітей з руховою розгалюваністю та РДУГ у старшій групі ЗДО. *Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф: Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах*. Дніпро, 2020, Т. 2, С. 68–69. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2020/pdf>.
17. Міліхін І. М. Психологічні особливості самоорганізації сучасної студентської молоді. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11488/m_educ_2025_123.pdf.
18. Петренко О. Особливості регулятивної сфери у школярів з різними навчальними досягненнями. Київ: Міленіум, 2016. URL: <https://is.gd/WJUBo2>.
19. Потєєв Д. Як підвищити свою самоорганізацію? URL: <https://system-life.com/ua/blog/how-to-organize-yourself>
20. Сердюк Л. З. Самоорганізація як чинник мотивації самореалізації студентів ЗВО. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. Костюка НАПН України*. С. 47–53. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i17/7.pdf>.
21. Сердюк Л. З. Особистісний модус самореалізації майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць*. 2014. Вип. 10(23). С. 239–248.
22. Серьогіна І. Ю. Проблема саморегуляції та самоконтролю в навчальній діяльності. *Вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2019. URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6104/16/pdf24_merged-265-293.pdf.
23. Ферт О. Г. Індивідуальний підхід до корекції поведінки дітей з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги в інклюзивному освітньому процесі. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2017. Вип. 33. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2017_33_16.
24. Чайка В. М., Писарчук О. Т., Ратушняк Н. О., Теслюк О. Я. Формування вмінь самоорганізації навчальної діяльності учнів початкової школи з особливими потребами, *Zeszyty naukowe WSG*. Т. 36, № 5, С. 164–176, 2020. URL: <https://open.icm.edu.pl/server/api/core/bitstreams/a3e19bc5-ddf2-492c-9941-2cefb4f2d265/content>.
25. Чопик Н., Мусієнко О. Особливості прояву розладу дефіциту уваги з гіперактивністю у дітей старшого дошкільного віку, *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. № 5(24), С. 190–195, 2024. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/162>.
26. Туленков М. Сутність і співвідношення понять “організація”, “самоорганізація” і “управління”. *Політичний менеджмент*. Вип. 1. С. 24–25. 2007. URL: <https://scholar.google.ru/citations>.
27. Barkley R. A. Behavioral inhibition, sustained attention, and executive functions: Constructing a unifying theory of

ADHD. *Psychological Bulletin*, Vol. 121(1), P. 65–94. 1997. URL: <https://doi.org/10.1037/0033-2909.121.1.65>.

28. Kuh G. D., Umbach P. D. College and character: Insights from the National Survey of Student Engagement. 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/227605940_College_and_character_Insights_from_the_national_survey_of_student_engagement.

29. Hermann Haken und die Anfangsjahre der Synergetik. Berlin : Logos-Verl., 2013. URL: <https://www.amazon.de/Hermann-Haken-die-Anfangsjahre-Synergetik/dp/3832535616>.

30. Schunk D. H., Zimmerman B. J. Motivation and Self-Regulated. *Learning: Theory, Research and Applications*. 2022. URL: <https://books.google.com.ua/book>.

References:

1. Bekh V. P., Krokhmal N. V., Nesterenko H. O. Samorehuliatsiia sotsialnoho orhanizmu krainy [Self-regulation of the country's social fabric]. Monohrafiia. Kyiv : NPU im. M. Drahomanova, 2010. 652 p.

2. Boni S. Samomenedzhment dlia studentiv [Self-management for students]. *Praktychni porady*. London : Routledge, 2015. 88 p.

3. Hanaba S. Samoorhanizatsiia yak kompetentnist: povorot do osobystisno-orientovanoi osvity [Self-organisation as a competence: a shift towards person-centred education]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. No. 1(24). Khmelnytskyi : NADPSU, 2021. 456 p.

4. Hotsaliuk A. A. Interes yak faktor samoorhanizatsii kultury [Interest as a factor in the self-organisation of culture]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstva*. Kyiv, 2018. No. 3. pp. 16–20.

5. Hotsaliuk A. A. Samoorhanizatsiia kultury: suchasna paradyhma [Self-organising culture: a contemporary paradigm]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne,*

shliakhy rozvytku. Rivne : RDHU, 2018 Issue. 25. pp. 181–186.

6. Hotsaliuk A. A. Rol samorehulivannia u formuvanni innovatsiinoi kultury [The role of self-regulation in fostering a culture of innovation]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstva*. Kyiv, 2018. No. 2. pp. 6–10.

7. Hotsaliuk A. Samoorhanizatsiia osvitnoho seredovyscha yak pokaznyk efektyvnosti osvityalla hotsaliuk [Higher education in Ukraine.]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. Kyiv, 2024. No. 1 Available at: <http://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/218/177>.

8. Hrynova M. Samorehuliatsiia [Self-regulation]. Poltava: ASMI, 2008. Available at: <https://studfile.net/preview/10018458/>.

9. Davydova O. V. Samorehuliatsiia ta samoorhanizatsiia u molodshykh shkoliariv iz rozladom defitsytu uvahy ta hiperaktyvnosti: yednist protsesiv [Self-regulation and self-organisation in primary school children with attention deficit hyperactivity disorder: the unity of processes]. Available at: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/31_60_2025/admin/Bulletin_31_60_sciences_Social_and_Behav_Manag_Admin_Oksana%20Davydova.pdf.

10. Dolynska L. V., Penkova O. I. Samorealizatsiia osobystosti yak sotsialno-psykholohichni fenomen [Self-actualisation as a socio-psychological phenomenon]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. Drahomanova*. 2016. Issue .3. pp 18–25.

11. Karalash Yu. Samoorhanizatsiia natsii yak podolannia rudymentiv posttotalitarnoi mentalnosti [The self-organisation of a nation as a means of overcoming the vestiges of a post-totalitarian mindset]. *Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu*. Lviv, 2020, pp. 517–520.

12. Kyrychenko T. V. Psykholohichni zmist samorehulivannia osobystosti. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu* [The psychological

- significance of self-regulation]. 2017. Vol. 1, issue. 3, pp. 82–87.
13. Kolupaieva A, Savchuk L. Dity z osoblyvymy potrebamy ta orhanizatsiia yikh navchannia [Children with special needs and the organisation of their education]. Kyiv, 2011. Available at: <https://psychologdcpp.in.ua/wp-> ISSN 3041-1858.
14. Korotkevych K. Poniattia samo-orhanizatsii navchannia u konteksti samoorhanizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykladachiv khoreohrafichnykh dystsyplin [The concept of self-directed learning in the context of self-directed professional development for trainee teachers of dance disciplines]. *Molod i rynek*. 2020. No. 3–4. pp. 162–168.
15. Lokk E. A., Latkhem H. P. Teoriia postanovky tsilei ta vykonannia zavdan [The theory of goal-setting and task completion]. *Enhlvudski skeli*. Niu-Dzhersi : Prentis Khol, 1990. Available at: <https://coach-school.org/blog/lokk-ua#:~:text=>
16. Melnyk I. S., Horovenko I. S. Pidhotovka vykhovateliv do orhanizatsii rozvyvalnoho seredovyscha dlia ditei z rukhovoio rozghal'movanistiu ta RDUH u starshii hrupi ZDO [Training for nursery teachers on how to create a stimulating environment for children with motor hyperactivity and ADHD in the senior group of the early years setting.]. *Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf: Shliakhy rozvytku nauky v suchasnykh kryzovykh umovakh*. Dnipro, 2020, Vol. 2, pp. 68–69. Available at: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2020/> pdf.
17. Milikhin I. M. Psykholohichni osoblyvosti samoorhanizatsii suchasnoi studentskoi molodi [Psychological characteristics of self-organisation among today's students]. Available at: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11488/m_educ_2025_123.pdf.
18. Petrenko O. Osoblyvosti rehuliatyvnoi sfery u shkolariv z riznymy navchalnymy dosiahnenniamy [Characteristics of the regulatory sphere in schoolchildren with varying levels of academic achievement]. Kyiv : Milenium, 2016. Available at: <https://is.gd/WJUBo2>.
19. Potieiev D. Yak pidvyshchyty svoiu samoorhanizatsiiu? [How to improve your self-organisation]. Available at: <https://sistem-life.com/ua/blog/how-to-organize-yourself>.
20. Serdiuk L. Z. Samoorhanizatsiia yak chynnyk motyvatsii samorealizatsii studentiv ZVO [Self-organisation as a factor in motivating self-fulfilment among students at higher education institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. Kostiuka NAPN Ukrainy*. pp. 47–53. Available at: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i17/7.pdf>.
21. Serdiuk L. Z. Osobystisnyi modus samorealizatsii maibutnikh fakhivtsiv [The personal mode of self-actualisation among future professionals]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity : zb. nauk. prats*. 2014. Issue. 10(23). pp. 239–248.
22. Serohina I. Yu. Problema samorehu-liatsii ta samokontroliu v navchalnii diialnosti [The issue of self-regulation and self-monitoring in learning]. *Visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. 2019. Available at: https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6104/16/pdf24_merged-265-293.pdf.
23. Fert O. H. Indyvidualnyi pidkhdid do korektsii povedinky ditei z hiperaktyvnym rozladom z defitsytom uvahy v inkliuzyvnomu osvitnomu protsesi [An individualised approach to behaviour management for children with attention-deficit/hyperactivity disorder within an inclusive educational setting]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. Drahomanova*. 2017. Issue. 33. pp. 82–86. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2017_33_16.
24. Chaika V. M., Pysarchuk O. T., Ratushniak N. O., Tesliuk O. Ya. Formuvannia vmin samoorhanizatsii navchalnoi diialnosti uchniv pochatkovoio shkoly z

osoblyvymy potrebamy. *Zeszyty naukowe WSG*. Issue. 36, No. 5, pp. 164–176, 2020. Available at: <https://open.icm.edu.pl/server/api/core/bitstreams/a3e19bc5-5-ddf2-492c-9941-2cefb4f2d265/content>.

25. Chopyk N., Musiienko O. Osoblyvosti proiavu rozladu defitsytu uvahy z hiperaktyvnosti u ditei starshoho doshkilnoho viku [Characteristics of attention deficit hyperactivity disorder in older pre-school children]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity*. No. 5(24), pp. 190–195, 2024. Available at: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/162>.

26. Tulenkov M. Sutnist i spivvidnoshennia poniat “orhanizatsiia”, “samoorganizatsiia” i “upravlinnia” [The nature and relationship between the concepts of ‘organisation’, ‘self-organisation’ and ‘management’]. *Politychnyi menedzhment*. Issue. 1. pp. 24–25. 2007. Available at: <https://scholar.google.ru/citations>.

27. Barkley R. A. Behavioral inhibition, sustained attention, and executive functions: Constructing a unifying theory of ADHD. *Psychological Bulletin*, Vol. 121(1), pp. 65–94. 1997. Available at: <https://doi.org/10.1037/0033-2909.121.1.65>.

28. Kuh G. D., Umbach P. D. College and character: Insights from the National Survey of Student Engagement. 2018. Available at: https://www.researchgate.net/publication/227605940_College_and_character_Insights_from_the_national_survey_of_student_engagement.

29. Hermann Haken und die Anfangsjahre der Synergetik. Berlin: Logos-Verl., 2013. Available at: <https://www.amazon.de/Hermann-Haken-die-Anfangsjahre-Synergetik/dp/3832535616>.

30. Schunk D. H., Zimmerman B. J. Motivation and Self-Regulated. *Learning: Theory, Research and Applications*. 2022. Available at: <https://books.google.com.ua/boo>.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2026